

Snacka om brott – en podd från Brå

Våld i ungas parrelationer (mars 2022)

Medverkande:

Monika Sellgren Karlsson, projektledare och utredare på Brå.

Ulrika Granskog, utvecklingsstrateg vid det lokala Brottsförebyggande rådet i Umeå, UmeBrå.

Monica Landergård, pressekreterare Brå

Inledande speaker:

Välkomna till Brås Podd Snacka om Brott. I dag ska vi prata om våld i ungas parrelationer och om den rapport som Brå publicerade hösten 2021. Hur kan våldet i ungas parrelationer ta sig uttryck? Vilka är det som utsätts och vad vet vi om våldsutövarna? Vilket stöd kan de unga få och framförallt, hur kan man arbeta förebyggande mot den här typen av våld? Om detta ska vi prata med Monika Sellgren Karlsson, projektledare och utredare på Brå, hon sitter med mig här i studion. Och via länk har vi Ulrika Granskog, utvecklingsstrateg vid det lokala Brottsförebyggande rådet i Umeå, Umebrå. Välkomna!

MONIKA SK: Tack så mycket.

ULRIKA: Tack så mycket.

MONICA L: Jag heter Monica Landergård och är pressekreterare på Brå.

MONICA L: Om jag vänder mig först till dig Monika. Kan du berätta om rapporten Våld i ungas parrelationer?

MONIKA SK: Det här var en rapport som var produkten av ett regeringsuppdrag som Brå fick där regeringen ville att vi skulle se närmare på vad man kan göra åt problematiken framöver, och det har vi gjort genom att gå igenom svensk forskning och internationell forskning. Vi har sammanställt forskning om våld i ungas parrelationer och försökt svara på frågan: Vad är det vi vet i dag? Vad vet vi om orsakerna? Vad vet vi om våldets karaktär, omfattningen men också vad saknar vi för kunskap idag? Det är väldigt viktigt att ta reda på och så har vi också gått igenom vad säger forskningen fungerar för att förebygga det här våldet? Vi har också pratat med experter som jobbar med våld i nära relation om vad vi behöver förbättra i Sverige för att kunna förebygga det här våldet bättre och så har vi pratat med unga personer för att få deras erfarenheter av våld och deras synpunkter om vad dom tycker man bör göra åt det och sedan har vi lämnat förslag på olika åtgärder - vad ska Sverige göra nu framöver för att förebygga den här problematiken?

MONICA L: Vad kom ni fram till, är det några särskilda resultat som du vill lyfta fram?

MONIKA SK: Ja, jag skulle säga att den sammanlagda bilden är att det här är en problematik som inte alls uppmärksammas i tillräckligt hög grad, både sett till vad vi ungefär tror att vi vet om omfattningen av våldet och det lidande som det innebär. Och vi kan se att det är stora brister i dag i Sveriges förmåga att motverka våldet och det är egentligen brister i alla led. Vi har en ganska låg kunskap om det här våldet, både hos unga själva och hos vuxna - professionella som arbetar med barn och unga och även hos myndigheter och inom

forskningen, är det låg kunskap. Vi kan se att det förekommer väldigt lite förebyggande arbete i skolan där det behöver vara mycket mer...att arbete med de unga som är i särskild risk för att utöva eller utsättas för våld.

MONICA L: Vilka kan det vara då som ligger i en särskild riskzon?

MONIKA SK: Ja, det är till exempel..Vi vet ju från forskningen att det finns vissa riskgrupper. Om man ser på individplanet så är det personer som har vuxit upp med våld, de har en betydligt större risk att både utsättas och utöva våld. Man kanske har utsatts för våld men det gäller också om man har bevittnat våld. Till exempel mellan sina föräldrar, att pappa har slagit mamma genom uppväxten. Det är till och med extra risk om du har vuxit upp med våld i din närmiljö. Det betyder att du vuxit upp med attityder som är ganska tillåtande mot våld. Och attityder kan ju också vara att du har vuxit upp med konservativa eller patriarkala attityder som har med hur en kille ska vara och hur en tjej ska vara som också kan legitimera våld i ett förhållande. Och sedan finns det sociala orsaker också som att vi har en ojämlikhet mellan könen, vi har våldspornografi och allt det här påverkar och gör att vissa har högre risk.

MONICA L: Vet vi omfattningen, hur stort är problemet?

MONIKA SK: Det är väldigt svårt att veta säkert och i Sverige finns det otroligt få siffror att tillgå. Vi vet dock från de siffror vi har att unga tycks vara mer utsatta än äldre. Brå tog fram rikstäckande siffror från 2013 och då var det ungefär var fjärde tjej och ungefär var sjunde kille som hade blivit utsatta i en relation för våld bland unga 16-24 år. Och sedan är det en studie från Stockholms universitet som publicerades nyligen och där är siffrorna ännu högre. Det tycks vara särskilt vanligt att man blir utsatt för psykiskt våld via digitala medier. Det drabbade ungefär hälften av de unga. Lite mer för tjejer och lite mindre än hälften för killar.

MONICA L: Varför tror du att den här typen av händelser eller problematik inte har uppmärksammats mer?

MONIKA SK: Jag tycker att det är svårt att säga men förmodligen beror det på att vi har saknat kunskap och forskning om det. Och då är frågan varför saknas det forskning om det? Och det är svårt att svara på. Det har ju länge varit ett fokus på vuxnas våld och det har varit väldigt välbehövligt också att forska mer på det. Och jag tror att man kanske inte har tagit våldet mellan unga på allvar, fullt ut. Man kanske sett det som lite gulligt kärleksgnabb och man tror inte att det är så allvarligt som det är. Och sen så tror jag också att man kanske inte har hängt med i utvecklingen helt och hållet i ungas digitala liv, där väldigt mycket våld förekommer, som jag precis sa, att drygt hälften av tjejerna har utsatts för digitalt våld i en relation.

MONICA L: Och där kanske föräldrar inte har så bra koll, på vad barnen gör?

MONIKA SK: Nej, jag skulle tro att de flesta föräldrar inte har bra koll på det. Så det kan vara en delförklaring.

(Vinjettmusik)

MONICA L: Men om jag vänder mig till Ulrika uppe i Umeå. Jag vet att UmeBrå har ju gjort en informationskampanj om våld i ungas parrelationer. Kan du berätta lite om den? Varför bestämde ni er för att göra den, vilka är det som deltagit och så vidare?

ULRIKA: Jag kan ge en kort bakgrund först. Umeå har en lång tradition av det här jämställdhetsarbetet och flera initiativ på temat mäns våld mot kvinnor. Och jag och mina kollegor på Umeå Brott- och drogförebyggande rådet, alltså lokala Brå i Umeå, ansvarar också för den här övergripande handlingsplanen mot våld i kommunen. Den här breda ansatsen att arbeta långsiktigt med förebyggande arbete. Och vi har ett medborgarlöfte där polisen och Umeå kommun arbetar för att öka medvetenheten hos våra medborgare gällande våld i nära relation. Och på så sätt förhindra och förebygga brott. Vi jobbar ju med flera aktiviteter på det här området med huskurage och vi introducerar barnafrids webb-utbildning, barn som utsätts för våld, elevhälsan hos fältgruppen, socialtjänst och polis och jag känner också ett stort samhällsengagemang i de här frågorna. Och när vi började prata, jag och kommunpolisen, hur kan vi förebygga mäns våld mot kvinnor? Så gjorde vi ju lite research och hittade Brås tidigare rapporter så vi välkomnar det här nya forskningsunderlaget och Carolina Överliens forskning, om att ungas relationer är ett område som har fallit mellan stolarna. Och vårans slutsats blev väl att mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Och när vi arbetar med kampanjer, vi brukar ju ha en tradition med en gymnasieskola här i Umeå, att göra kampanjer tillsammans. Så presenterar vi det här tillsammans med lärare och de 32 eleverna. Ska vi göra det här? Det här är viktigt, på riktigt. Vi presenterade den här kampanjen att vi behövde de unga för att sätta ljus på den här frågan: våld i ungas parrelationer. Och vi ville att kampanjen skulle uppmärksamma, förebygga och larma om våld i nära relation. Det blev en bredare ansats. Jag tog med mig tjej- och kvinnojouren, polisen, fältgruppen, fritidsgården med att möta upp de här ungdomarna, och det blev ett väldigt roligt och intressant arbete.

MONICA L: Var det lätt eller svårt att hitta unga som ville medverka?

ULRIKA: Det här var ju en medieklass som fick det här uppdraget. Jag vet inte om de var taggade från början, men det kändes ju i alla fall med tiden och under resans gång så fick vi introducera våld i ungas relationer som ett viktigt arbete att sätta ljuset på och de hade mycket idéer.

MONICA L: Vad var roligast och viktigast med att involvera de unga?

ULRIKA: Om jag ska börja med det jag tycker är viktigast, så är det deras röster, att de fick ge uttryck för något som är nära dem, att det blev ur deras perspektiv, med deras glasögon vi såg det här. Vi fick flera bra exempel på kampanjer. Vi fick åtta kampanjer presenterade för oss, kampanjer som "Bara ett skämt", "Snacka porr" eller kampanjen "Medveten" eller kampanjen "Punkt slut". Men det vinnande bidraget med slagkraftigaste text och visuellt uttryck, det var "Vi måste prata om våldet" och här beskrev ungdomarna ett utgångsläge som att många ungdomar kände till eller hade sett, när någon blev illa behandlad i en relation. Ungdomarna ville förmedla att det är viktigt att vi lägger oss i. Dom tog fram en affisch. Det är svårt att visa er lyssnare men jag vill att ni föreställer er: En helt vanlig tjej tittar rakt fram på dig, genom dig, med leende mun men otroligt ledsna ögon. På samma bild har den här tjejen vänt sig om och där ser man hennes ryggtavla, hennes axel och ett BH-band, men man ser också tydligt ett blåmärke. Filmen de tog fram, en kortfilm, den har ett starkt och informativt budskap och just det här att vi måste prata om våldet, det är det vi måste göra. Vi måste börja prata om vart gränserna går och bara för att man är 16 och 17 år så behöver man inte vara tillgänglig hela tiden eller att man är inte någon annans ägodel.

MONICA L: Det låter som en jättebra kampanj, Ulrika. Jag vet att ni har följt upp den här. Vad har kampanjen lett till? Och vad händer nu?

ULRIKA: Det som var så roligt under kampanjen var att många blev så engagerade, även de som möter unga och jobbar med unga. Fältgruppen tog ju upp den här tråden om våld i ungas nära relationer på sociala medier. Elevhälsan gjorde en kompetenshöjning och de införde också frågor om våld i deras hälsoenkät, dvs den som man frågar alla. Ungdomshälsan håller på med ett utvecklande arbete kring relationsvåld och just ungdomshälsan uppvisar ju att där söker många unga hjälp, men kanske inte primärt för våld. Det här döljer sig bakom psykisk ohälsa, depression, nedstämdhet och sedan kommer man fram till att det här handlar om våld.

MONICA L: Det gäller att vi vuxna vågar ställa frågor om det, också.

ULRIKA: Men, vad som händer mer...Vi vill ju inte att det här ska bli ett "tomtebloss". Det är ett pågående samtal och vi kommer att ta upp kampanjen igen till våren. Vi vill göra mer och engagera föreningar, vi vill lyfta ut den i det offentliga rummet, låta den synas, låta samtalen mellan unga, vuxna och föräldrar komma igång.

MONICA L: Har du något medskick till andra lokala brottsförebyggande råd i landet som kanske fungerar på att göra en sådan här kampanj? Baserat på de erfarenheter ni har gjort?

ULRIKA: Det jag tror att vi behöver tänka på är att lyfta fram de ungas röster. Vi behöver mer forskning och stöd ute i kommunerna med arbetssätt och metoder hur ska vi jobba för att förebygga det här våldet? Men det som är viktigt också är att vi länkar ihop forskningen med ungdomarnas röster så att vi får det här på rätt sätt.

MONICA L: Du ville lägga till något där, Monika?

MONIKA SK: Jag tänkte mest det här, som du säger, att det är så otroligt viktigt att ha med de unga själva när man utformar åtgärder och det är något som också forskningen pekar på att det gör att åtgärderna blir mer effektiva. För det är så svårt för vuxna att utgå från och förstå de ungas verklighet i dag, så gör man något så måste det komma från de unga själva. Annars riskerar vi att hamna helt fel och de kommer inte att känna igen sig alls.

MONICA L: Monika, i Brås studie har ni ju intervjuat unga som utsatts för våld i en parrelation. Vad säger de? Hur kan det här våldet ta sig uttryck? Kan du berätta något om det?

MONIKA SK: Vi intervjuade 14 unga som hade varit utsatta för våld i en nära relation, det var 13 tjejer och en kille. Alla de hade blivit utsatta i heterosexuella relationer ska jag säga, så det är en bild. De var mellan 12 och 23 år när de blev utsatta, men de flesta var under 18 år. Så ganska unga. Överlag skulle jag säga hur våldet tar sig uttryck, där är väldigt stora likheter med våldet, som vi känner det, mellan vuxna. Till exempel hur grovt det kan vara, den här normaliseringen av våldet. Överlag skulle jag säga att det var stora likheter med vuxnas våld. Det gäller till exempel hur allvarligt våldet kan vara. Den här normaliseringen som blir en del av den våldsamma relationen, att man gradvis normaliserar våldet och skuldbeläggandet av sig själv. Det är många delar som har stora likheter med vuxnas våld. Och de vi intervjuade hade varit med om ganska grovt våld. Det var ofta flera former, alla former av våld, egentligen. Psykiskt våld som de själva ofta lyfte fram som det värsta. Och det tycker jag är intressant att lyfta fram också, för att det psykiska våldet är det som vi har svårast att komma åt i rättsväsendet. Det var otroligt nedbrytande att ständigt bli nedvärderad, kallad hora, du kallas värdelös. Och i det psykiska våldet kunde vi också se att det var väldigt vanligt med inslag av digitalt våld. Partnern använder utpressning med hjälp av nakenbilder. Så antingen tvingar man till sig nakenbilder i komprometterande situationer eller så har man fått det tidigt i förhållandet, och så använder man det som en utpressning. Men också fysiskt våld, de blev

sparkade, slagna, fasthållna, sexuellt våld. De som vi intervjuade berättade att det var mycket mindre våldsinslag i det sexuella våldet än vad många kanske tror. Det uppstår en situation där det övriga våldet skapar en situation där man inte vågar säga nej. Man överväger inte ens att säga nej och man kanske till och med säger ja som ett sätt att trappa ner det övriga våldet. Våldigt mycket så kallat tjatsex eller utpressningssex, då.

MONICA L: Många unga är ju i sin första relation och man har inte riktigt koll på vad som är sunt och vad som är normalt för en relation, vilket gör att man kanske ställer upp på saker man tror att man måste? Vad säger de unga om det, som ni har intervjuat?

MONIKA SK: Ja, så är det verkligen och det är något som alla dem vi intervjuade tog upp. Det är därför de behöver mer kunskap för de vet inte. Den yngsta var ju 12 år och när man är så liten har man ingen aning om vad som är normalt i en relation och inte förutom det man kan se mellan sina föräldrar. Det vi har sett också bland många av de unga också att de har varit utsatta för en ganska omfattande kontroll i sina relationer, som de har trott var sånt som man bara ska stå ut med. Som till exempel att man måste säga upp kontakten med vänner, som ens partner inte gillar, inte umgås med sin familj eller annan släkt man kanske står nära, man blir ofta "trackad" hela tiden på sin snapkarta till exempel eller genom Hitta min Iphone och kontrollerad på andra sätt. Som att partnern ska kontrollera vad man har på sig och hur man har sin frisyra och så vidare och då är det många som säger "men jag trodde att det skulle vara så att vara i ett förhållande". Så det här är otroligt viktigt att vi pratar om. Men, med det sagt, ska jag också säga att jag pratade förut om att det är ganska stora likheter med våldet med vuxnas våld. Det tycker jag också är viktigt att lyfta fram att det är unika omständigheter för unga också, i och med att många bor ju hemma och de har sina föräldrar och syskon nära. Man går också i skolan och där har man närvaro av kompisar och lärare, och det betyder att vi har mycket bättre möjlighet att upptäcka våldet hos unga än vad vi har hos en vuxen som blir isolerad i en hemmamiljö. Nu är det ju så att unga inte generellt vill berätta om våldet för någon utan de gör det allra bästa med att dölja det. Men det var tydligt bland de vi intervjuade att det var tydligt att de gick runt och önskade inget hellre än att det skulle upptäckas. Även om de inte berättade det för någon.

ULRIKA: Jag kan komplettera lite där med de ungdomar vi mötte. Man berättar ju inte för någon, och ska man berätta det här så är det ju för en kompis. Man går inte till kuratorn eller man gör absolut ingen polisanmälan och likaså den här osäkerheten var gränsen går. Vad är ett dåligt förhållande och vad är våld? Den här självklara gränsdragningen, att slå någon fysiskt, det är ganska uppenbart, sex mot sin vilja, det tror jag många har förstått, men att en person höjer rösten, att kalla någon för idiot eller slyna varje dag, det gör stor impact på ens självförtroende, på ens hela liv skulle jag säga.

MONICA L: Då är det oerhört viktigt att vi vuxna ställer frågor och man får vara den där lite jobbiga föräldern kanske, som frågar igen och igen och även skolan, tänker jag.

ULRIKA: Vuxna lär sig lite grand att trivialisera eller avfärda våldet i ungas nära relationer och man kanske inte förstår allvaret i det som sker. Där tror jag att vi måste tänka om att svartsjuka, är inte gulligt. Vi måste bemöta de här ungdomarna på ett respektfullt sätt och att de faktiskt har möjlighet hjälp ur det här.

MONIKA SK: Dels det, och sedan är det också det här att, många unga vill ju vara självständiga och de ger gärna ett sken av att vara självständiga och det kan vara väldigt svårt som förälder. Man kanske känner att "nu måste jag ge mitt barn lite frihet här". Och var går gränserna där

mellan att fråga och att lägga sig i när ens barn har sitt första förhållande? Och att låta barnet utvecklas och bli självständig?

MONICA L: Nej, inte helt lätt. Vad är det för skillnader i det våld som tjejer respektive killar utsätts för? Vad säger du, Monika?

MONIKA SK: Ja, det finns både likheter och skillnader. Och ser man till de studier som har kollat på våldsutövning till exempel, så är det intressant för då rapporterar tjejer ofta en hög våldsutövning i sina relationer, i vissa fall till och med högre än killar. Och då har man undrat vad det här beror på. Det följer inte det mönster som vi känner till från övriga samhället. Då kan man se att tjejers våld är ofta lindrigare, mer verbalt, psykiskt våld som vi absolut inte ska förminska betydelsen av dock. Som vi vet kan det vara otroligt nedbrytande. Killar utövar betydligt mer sexuellt våld och också mer allvarligt psykiskt våld. En annan skillnad är att när tjejer utövar våld så är det ofta mer enstaka tillfällen som det inträffar något. Och killar utövar oftare upprepat våld mot sin partner. Slutligen kan man också säga våldet har större konsekvenser för tjejer än för killar. Tjejer uppsöker oftare sjukhus. De får mer allvarliga skador och känner också mycket mer rädsla och ångest på grund av våldet än vad killar gör. Och vi vet ju också att de mord som sker det gäller i princip enbart unga tjejer.

(Vinjettmusik)

MONICA L: Vilka konsekvenser kan utsattheten få både för den utsatte men även för vänner och familj. Vad säger ni om det?

MONIKA SK: En sak att påpeka där, det vi vet från forskningen är det får ofta större konsekvenser om man är ung, än om man är äldre och utsätts. Både på kort sikt och på längre sikt. Det beror ofta på att när du är i tonåren är du i en process att du skapar din egen identitet. Du formar vem du är, vad du tycker om, vad du ska ha för hobbies, du upptäcker din sexualitet. Och att bli skadad i den processen, kan vara otroligt svårt. För när du kommer ur ett förhållande där du blivit väldigt kontrollerad, och där din partner bestämt vad du ska ha på dig, hur du ska ha din frisyra, vad du ska äta, då vet du inte vem du är. Du har inte varit med om den identitetsblivande processen, om man kan säga så. Och du har också väldigt få erfarenheter av relationer. Så det kanske är din första relation. Och du tror att det här blir normalt. Men från intervjuerna så har vi sett exempel på fruktansvärda konsekvenser, hälften av de vi har intervjuat har försökt att ta livet av sig, både en och flera gånger. Det var mycket självskadebeteenden, de hade väldigt svårt att upprätta fungerande förhållanden, efter sitt våldsförhållande. Svårt att få ett fungerande sexliv. Det var också praktiska problem, som problem med skolan så de kunde kanske inte gå klart skolan. De var tvungna att gå om. Eller det var svårt att hitta ett jobb som man kunde kombinera med sömnsvårigheter eller ständig rädsla och ångest. Nästan sorgligast är alla förlorade relationer. När du haft väldigt viktiga personer i ditt liv som du tvingats säga upp kontakten med, det drabbar ju också familjen och vännerna. De kan också känna mycket maktlöshet och inte veta vad de ska göra och frustration. Och sedan när de fått reda på det så känner de ju skuld känslor för att de inte har förstått.

ULRIKA: Man kan väl säga att det finns olika grader också. Det du beskriver Monika, är de väldigt utsatta ungdomarna.

MONIKA SK: Ja, det är sant.

ULRIKA: Vår kampanj visade också att ungdomarna ville göra varandra delaktiga. Alltså hur kan man som kompis stötta när man ser det här? Man ökar förståelsen och att inte bara stå bredvid och se på utan hur kan man vara en bra kompis? Jamen, den här tjejen, hon behöver hjälp nu. Hur kan man ställa frågor? Det tyckte jag var ett intressant samtal mellan ungdomarna.

MONICA L: Vad är det de berättar? Vad för stöd de behöver de unga?

ULRIKA: Vi tog ju upp i kampanjen att vi måste se det här att det börjar mycket tidigare som jag var inne på, mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Men det kanske börjar ännu tidigare. Vi kanske måste inbegripa förskola och skola, föräldrar och öka den här kunskapen och göra människor mer medvetna om det här jämställdhetsarbete som faktiskt är så viktigt hela resan igenom. Och de här normerna och attityderna vi har.

MONICA L: Monika, de unga som ni intervjuade, vad berättar de om vilket stöd och hjälp de behöver?

MONIKA SK: Det som alla tog upp var att de ville ha mycket mer kunskap om relationsvåld. Just på grund av det som vi pratade om tidigare; man tror att vissa saker är normalt om man är 13, 14 år, så vet du inte hur det ska vara och då menar de att det här behöver man prata betydligt mer om och de vill de ska ske i skolan där man ska diskutera normer, vara konkreta med gränser, vad som är vanligt förekommande bland unga i relationer, och de vill också veta var gränsen går till brott och också ha hjälp med strategier hur man ska komma ur det. De tog också upp att man måste bli bättre på att upptäcka våldet och vuxna måste våga fråga. De säger att de kanske inte alltid berättar om ens föräldrar skulle fråga, men att få frågan är otroligt viktigt för det visar att någon bryr sig och det säger något till dem om det här är kanske inte normalt. Jag kanske inte ska acceptera det. Och även att professionella ska fråga. Så det Ulrika berättade här, som blev ett resultat av kampanjen, att man började ställa frågor hos elevhälsan, det är så otroligt positivt, även om det inte leder till så många fler svar så, i själva frågan, får unga information om vad som är våld.

ULRIKA: Och just det här att vi frågar alla. Att säkerställa att under sin resa som ung, att man får den här frågan. Man kanske inte svarar ja första gången men man blir uppmärksam på frågan. Vi frågar så mycket annat, vi frågar om droger, om narkotika, sömn, tobak, den här frågan måste med, vi måste fråga *alla* systematiskt.

MONIKA SK: Jag håller med. Jag tror att många vuxna är rädda för att våga fråga. De unga vi pratade med var alla väldigt positiva till såna här rutinmässiga frågor, som det kallas. För de var väldigt mycket i vården, och de hade psykologiska och fysiska problem och depressioner och de var väldigt mycket hos såna professionella som hade kunnat ställa frågor...Sedan ville de också ha mycket bättre stöd och veta vart man kan vända sig. Unga under sig ofta inte till socialtjänsten eller polisen, det är ganska ovanligt att de gör det. Däremot vill de prata med någon och vara anonyma, chatta till exempel. Det är otroligt viktigt att vi har den möjligheten, och att de unga känner till det.

MONICA L: I slutet av poddavsnittet kommer vi att läsa upp några tips på organisationer och andra som man kan vända sig till för att få stöd och råd.

(Vinjettmusik)

MONICA L: Hur ska man arbeta för att förebygga den här typen av våld?

MONIKA SK: Från Brås perspektiv ser vi ett behov av många åtgärder. Fram för allt tycker jag att det nu är tid att utveckla en sammanhållen strategi och att man arbetar utifrån ett helhetsperspektiv och att man riktar förebyggande arbete mot orsaker på olika nivåer. Vi kan också se att vi behöver mer evidensbaserade åtgärder. Med det menar jag åtgärder som vi *vet* hjälper, för att vi har utvärderat dem med bra metoder, och inte sånt som vi *tror* hjälper. Det behöver vi mycket mer av. Vi behöver också en uthållighet och långsiktighet i det här arbetet för vi vet från forskningen att enskilda punktinsatser hjälper för stunden men inte långsiktigt med bara en punktinsats...

MONICA L: Inga tomtebloss, alltså, som Ulrika sa förut?

MONIKA SK: Nej, vi måste komma bort från tomteblossen. En sak man behöver göra är myndigheterna som har ett övergripande ansvar, de måste kompetens utvecklas i den här problematiken och de måste utveckla tydliga kunskapsstöd till kommunerna och regionerna för det är ute i kommuner och regioner som huvuddelen av det förebyggande arbetet faktiskt sker. Och vi har ju lite grand i dag lämnat dem ensamma och trevande, så som Ulrika berättat att man får utveckla sina egna kampanjer och det är fantastiskt att det görs. Om vi har ett tydligt kunskapsstöd om hur man gör och man har evidensbaserade åtgärder så vet vi att vi får betydligt bättre resultat i slutändan.

MONICA L: Ulrika, vill du flika in något där, med det förebyggande?

ULRIKA: Där håller jag verkligen med Monika. Vi behöver göra flera saker samtidigt men ute i kommunerna efterfrågar vi också det som du pratar om. Kunskapsstöd och evidensbaserade metoder. Vad ska vi hjälpa verksamheterna igång med och vad har vi för kunskapsläge? Vad är det som förebygger våld, vad är effektiva metoder för det? Det behöver vi hjälp med. Vi behöver också titta på våldsutövare, hur kan vi hjälpa unga människor tidigt, få det här tillgängligt och inte så svårt och krångligt utan här ska man kunna få hjälp snabbt. Det här gäller ju att involvera inte bara tjejer utan också killar i allra högsta grad. Vi måste få killar att säga ifrån och när man hör sexistiska eller rasistiska skämt, ganska tidigt i den här våldspyramiden, att säga "det där är inte kul" eller "släpp det där", eller att vi får manliga förebilder i idrottsföreningar, som kan stå upp för det här, börja jobba med mäns våld mot kvinnor, killars våld mot tjejer. Det eftersöker jag.

MONIKA SK: Ja, det är otroligt viktigt, som du säger, att involvera killarna. I vår rapport rekommenderar vi också att man ser närmare på...För internationellt finns det våldsförebyggande program med inriktning på just våld i ungas relationer som finns utomlands, som har goda resultat och är evidensbaserade som vi inte har i Sverige. Och vi rekommenderar att man ser närmare på möjligheten att föra över de programmen till Sverige och i dem ingår ofta att man både vänder sig till föräldrar, man involverar alla elever i det här. Du börjar tidigt och sedan måste det vara återkommande. Och allt det här finns i såna evidensbaserade program som det finns en möjlighet att Sverige i framtiden kan se över.

MONICA L: Vi får hoppas att Brås rapport om våld i ungas parrelationer och annan kunskap som tas fram vid Brå, kan bidra till fortsatt utveckling på det här området. Då tackar jag Monika Sellgren Karlsson, projektledare och utredare på Brå och Ulrika Granskog, utvecklingsstrateg vid UmeBrå för att ni bidrag med er kunskap i dag.

MONIKA SK: Tack så mycket.

ULRIKA: Tack så mycket.

Jag som ledde samtalet idag heter Monica Landergård och är pressekreterare vid Brå.

Du har lyssnat på ett avsnitt av Brås podd "Snacka om brott". Idag handlade det om våld i ungas parrelationer. Om du som ungdom själv är utsatt eller om du utsatt någon för våld i din relation, eller om du som vuxen har frågor om detta, kan du alltid kontakta polisen eller socialtjänsten. Det finns också olika organisationer som du kan vända dig till. Några exempel är ungarelationer.se, storasyster.org, ungasjourer.se, RFSL Stödmottagning (Brottsofferjour för hbtqi-personer), UMO (Ungdomsmottagning på nätet) samt Välj att sluta (stödlinje för våldsutövare).

Alla Brås poddavsnitt finns i din podd-app. Tack för att ni har lyssnat!